

Klicar pri kronanju.

Po smrti ptujskega škofa Marka je škofijo oskrboval, kakor omenja Jurij Hauptmann, ljubljanski škof Cest (Caestus). Pa dolgo to ni trajalo, zakaj Goti so si skoro vso Štajersko osvojili in šele, ko jih je Narzes, vojskovodja cesarja Justinijana, skoro do poslednjega ugonobil v dveh krvavih bitkah, bil je l. 557. za škofa v Ptuj postavljen Virgilij. Tega omenjajo akti cerkvenega shoda, ki je bil leta 558. v beneškem mestu Gradu. Virgilij je zadnji po imenu znani škof v Ptuj. Za Goti so namreč prihruli na Štajersko drugi poganski narodi, ki so si osnovali lastno kraljestvo, in v tej dobi je prenehala ptujska škofija. Za našo domovino je nastopila noč poganstva, v katero je prvi žarek krščanstva šinil početkom sedmega veka iz Solnograda.

Preseljevanje narodov.

V drugi polovici četrtega stoletja so se v Evropi vršili silni prevrati. Iz Azije so namreč prihrula divja ljudstva v brezbrojnih trumah v Evropo, da bi si poiskala boljše domovine. Z mogočnimi kralji na čelu in z orožjem v roki so prodirala v ptuje dežele in z vso silo udarjala na ondotne prebivalce. Iz svojih bivališč pregnani so ti napadli in pregnali sosednje narode... tako so nastali silni naval in pregoni narodov, kakoršnih svet še nikdar ni doživel in jih pač ne bo. V tej žalostni dobi ljudskega gibanja in splošnega preseljevanja narodov, ki je (ako odštejemo nekaj mirnih let), trajalo blizu tristo let, bilo je razdejanih in požganih mnogo sel in imenitnih mest, mnoga so izginila s površja zemlje, druga, med njimi Ptuj, so se sicer ohranila, a niso nikdar več dospela do nekdanje imenitnosti.

Strašne učinke prvih navalov opisal nam je z živimi besedami l. 396. Stridovčan sv. Jeronim v pismu do Helijodora tako-le: „Groza me obhaja, ako v duhu prehodim razvaline naših časov. Dvajset let in nekaj več je že, kar se med Carigradom in Julskimi planinami dan za dnevom preliha rimska kri. Scitijo, Tracijo, Mezijo, Macedonijo, Dardanijo, Dacijo, Tesalonik, Ahajo, Epir, Dalmacijo in celo veliko Panonijo pustošijo, pokončujejo in plenijo Goti, Sarmati, Kvadi, Alani, Huni, Vandali, Markomani. Ko-

liko žlahtnih gospá, koliko Bogu posvečenih devic, koliko plemenitih oseb je postalo igrača tem divjim zverinam! Škofje so ujeti, svetinje svetih mučencev izkopane in raztresene; — povsodi se razlega le toževanje in jok, na vse strani vidiš tisočere podobe nemile smrti. Porušena je rimska država. Priča je kraj, v katerem sem bil rojen, kjer je razven neba in zemlje ter trnja in goščave vse propalo.“¹⁾

Zares žalostni časi! Pa to je bil šele začetek razdejanja. Komaj se je mesto malo opomoglo, sledili so že prvemu udarcu ob preselitvi narodov drugi: Alarik, poveljnik zahodnih Gotov, premagavši carigrskega cesarja Valenta pri Drinopolju (dné 9. vel. travna l. 378.), vodil je večkrat svojo armado skozi Panonijo v Italijo, ter ob tej priliki pridrl tudi do Ptuja, ga oblegal in po izdajstvu arijanskega škofa Julija Valensa razdejal (leta 379.). Tako je tudi poganski kralj Radagais obiskal l. 406. to mesto, gredoč v Italijo. Še večje nadloge in muke so došle v panonske in noriške pokrajine malo pozneje, ko je grozoviti Atila²⁾ — „šiba božja“ — s svojimi divjimi Huni po njih razgrajal (l. 448.). Ko se je Atila zopet vzdignil, da bi šel s svojo armado leta 452. proti Rimu, premagal je mesto in skoro popolnoma porušil.³⁾ Ljudska pravljica veli, da je Atila na Ptujem polju pokopan. Kažejo celó hrib, na katerem je sedaj zunaj Ptuja na desnem bregu Drave cerkev sv. Roka, in trdé, da v njem leži kralj Atila v zlati, srebrni in železni krsti.

Po smrti kralja Atila je prenehala moč in veljava Hunov, tako, da so rimski cesarji zopet dobili prejšnjo vrhovno oblast čez Panonijo in razrušeni Ptuj. Tu so se l. 454. naselili vzhodni Goti, in njihov knez je postal celó vdolžnik rimskih cesarjev. L. 475. se je polastil Panonije Odoaker, vojskovodja Herulov in prisilil Gote, da so zapustili Ptuj. Ob tej priliki so to uničili, kar so bili preje popravili. Ko so divji narodi vedno bolj pritiskali na rimsko cesarstvo, bližal se je konec zahodno-rimskemu cesarstvu. Temu je bil zadnji vladar Romulus Momilus (Augustulus), kateri se je l. 476. sam odpovedal vladarski časti, sin rojenega Ptujčana Oresta, po katerem se je — kakor učeni Hammer Purgstall pravi — za vselej proslavila zgodovina njegovega rojstnega mesta Ptuja.⁴⁾

¹⁾ „Dom in svet“ l. 1894., str. 474.

²⁾ In Kapellen ist ein Steindenkmal gefunden worden: Ad Capellam in Eremo Cozian Attila Castra Metatus est CCCCXXXII. — Muchar. — O Mucharjevem času se je bil izgubil.

³⁾ A. J. Caesar pa pravi, da tistega leta Atila ni prizadejal veliko škode mestu, ampak je samo mimo šel. Beschreib. d. H. Steier. II. Th., str. 350.

⁴⁾ Pettau, F. Raisp, str. 57.